

Alazne Juaniz

JOSTUN ETIKOA

HUTSUNE BAT BETETZEKO EDO ZERBAIT ESTALTZEKO EROSTEN DUGU ASKOTAN ARROPA

Askotan esaten diote Alazne Juanizi bere filosofia bere negozioaren aurka doala. Arropa egiten du eta arropa ahalik eta gutxiena erosteko esaten digu. Erosi soilik askotan erabili behar duguna eta hori tarrantzen denean, berriro josi edo beste zerbaitegiteko berrerabili. Arropa ekologikoa edo bigarren eskukoa kontsumitzea ez da aski. Eros-gosea da gelditu behar dena.

 REYES ILINTXETA DANI BLANCO

Arropa diseinatzailea zarela esan daiteke?

Nik beti esaten dut ez naizela ez diseinatzailea, ez patroigilea ere. Sortzailea, artisaua eta jostuna naiz. Josten dut, arropa egiten dut, baina ez dut ikusten neure burua diseinatzaile bezala. Agian hitz hori abstraktuegia da niretzat.

Nola sortu zen Erabili marka?

Nik txikitatik josten dut. Amona eta amarekin hasi nintzen eta betidanik asko gustatu izan zait nire gauzak tuneatzea eta brodatzea. Ez nekien asko, baina nekiena egiten nuen. Eskulanak, oro har, oso gustuko ditut eta zeramika eta *patchwork* ere egin izan ditut. Egia esan,

ez dut *patchwork* gehiago egiten ezin zarelako horretaz bizi. Duela hamabost urte Etxarri Aranatzera etorri nintzen bizitzera eta segituan hasi nintzen pentsatzen zer egin nezakeen herri txiki honetan. Nire bikotekideak esan zidan bazela emakume bat garai batean joskintza klaseak ematen zituen. Harengana jo eta konbentzitu nuen zerbaitegiteko. Berarekin ikasi nuen patrioiak egiten eta neurriak hartzen. Betidanik oso autodidakta izan naizen arren, emakume hau eskola zaharrekoa zen eta izugarri ikasi nuen berarekin.

Gerora beste teknika berriago batzuk lantzen joan naiz internetetik egindako unibertsitateko ikastaroetan eta baita

Gasteizen bi urtez eginiko ikasketetan ere. Berehala nire motxila eta poltsak egiteari ekin nion, beti gai birziklatuak erabiliz, eta horrela joan zen sortzen nire marka, Erabili, beti jasangarritasunarekin oso lotutakoa.

Tailerra zabaltzea zaila izan zen?

Jakina. Hasieran taberna batean aritu nintzen lanean, baina erabaki nuen nire txoko propioa zabaltzea. Horretarako langabezi saria kapitalizatu nuen eta horrekin toki bat eta behar nituen makinak eta tresneria erosi nituen.

Motxilez gain, hasi nintzen haurrentzako arropa egiten. Gai ekologiko eta jasangarriak hasi nintzen erabiltzen eta

ERABILI

Alazne Juaniz Ezpeleta

IRUÑEA, 1976

Iruñean sortu eta duela hamabost urte Etxarri Aranatzen bizi den jostun artisau eta etikoa da. Erabili markaren sortzailea da eta, izenak dioen bezala, arropa ahal den bezainbeste erabiltzearen aldekoa. Gai birziklatuekin eginiko motxila eta poltsa koloretsuak izan ziren bere lehen lanak. Orain haur eta helduentzako jantziak ere egiten ditu gai ekologikoekin. Ingurumen eta ekonomia jasangarriaren aldeko jostun aktibista da.

halakoak dira geroztik erabiltzen ditudan ehun guztiak. Hasiere-hasiereatik inguruak hasi zitzaizkidan helduentzako arropa eskatzen eta hori da egun, gero eta gehiago, egiten dudana.

Zein da Erabiliren filosofia?

Nire pentsamoldearen oinarrian beti egon da kontsumo arduratsua. Arroparen industria oso kutsakorra denez eta kontsumoarekin izugarritzko eromena dagoenez, beti ibili naiz jendea kontzientziatzen esanez ez dugula arropa pila erosi behar, aukeratu behar dugula oso ongi zer eta zertarako erosten dugun eta kontuan hartu behar dugula non eta nola dagoen egin. Gertatzen dena da jendeak horren merke erosten duenez, pentsatzen duela jantzi bat bitan jartzearekin amortizatu duela. Askotan ere gertatzen da arropa batzuk, hain merkeak izanik, gaizki eginak egoten direla eta ongi gelditzen ez zaizkigunez, bazterrean uzten ditugula. Bestalde, arropa konpontzeko ohitura ere erabat galdu da jendearen artean.

Eta ideia hauek guztiak josi bitartean partekatzen dituzu jendearekin?

Bai, hala da. Duela hiru urte tailerrak ematen hasi nintzen. Alde batetik, Etxarri "Berrerabiltzearen artea" izeneko, arropa erabiliekin gauza berriak egiteko. Patroiak egitea baino gehiago, arropari bigarren bizitza ematea da ideia. Eta bestaldetik, Iruñerriko Mankomunitatean *Cose Telas* izeneko saioak egiten ditugu ostiraletan, Berriozarren Emauseko Trapuketariak duten egoitzan. Hor eskaintzen dena da espazioa, makinak eta nire aholkularitza. Saio libreak dira eta ez da beharrezkoa izena ematea ikasturte osorako, baizik eta zerbait behar duzunean soilik.

Tarteka lan egin izan dut Iruñeko Ingurumen Heziketarako zentroan edota Setem elkartearekin kustomizazio tailerrak egiten oihal afrikarrekin.

Ni oso militantea naiz eta klaseetan asko hitz egiten dugu gai hauetaz. Egia da nire tailerretara etortzen den jendea oso kontzientziatua egoten dela, baina ni beti kaka ematen ari naiz toki guztietan.

Non saltzen dituzu zure lanak?

Toki zehatz batzuetan, Geltokiko dendan, esate baterako, internetez eta

batez ere azoketan. Astean zehar tailerrak eman eta arropa josten ematen dut eguna eta asteburuetan azoketara joaten naiz. Gogorra da, eta gero eta gogorragoa egiten zait dena bakarrik egiten dudalako, baina oso polita da. Nire lana aurkezteko aukera da azoka. Horrela sentitzen dut nire lanak badituela hasiera eta bukaera. Tailer gehienetan pertsona bakarra aritzen gara eta merkatuak elkartzeko eta solas egiteko aukera ematen digu. Udazkenean eta neguan, batez ere, egoten gara bakartuak, gure buruarekin lan eta lan bakoitza bere txokoa gero udaberrirako dena prest edukitzeko. Eta jendearekin egoteko beharra sentitzen duzu. Gainera gure lan jardueran beti susmo kezkarriak egoten dira. Denok autonomoak gara eta ez dakigu denboraldia nola joango den. Autonomo guztion lana ziurgabetasunez bete dago, eta artisauona are zailagoa da oso gremio txikia garelako. Gutxi gara eta pandemia honetan ikusi da nola beste batzuek indarra izan duten elkartzeko eta gauzak aldarrikatzeko, guri hori ezinezkoa egin zaigu. Artisauon ahotsa entzunaraztea oso zaila da.

Zer moduz doaz azokak pandemia garai honetan?

Aurten oso gutxi dago. Azoka guztiak gelditu ziren eta oraindik kili-kolo dabilta. Ez da lehenagokoa berreskuratu, ezta hurrik eman ere.

Zabaldutik diratik, dandak, zinemak, antzokiak... zabaldutik dena baina gure azokak ez dira oraindik abian jarri. Egia da azokak oso lotuak daudela herrietako festekin eta jaiak bertan behera gelditzean, azokak ere berdin. Badirudi inori ez zaiola bururatu azoka mantentzea festarik ez antolatu arren. Edo azokak antolatzea beste une batzuetan. Gurekin ez dira inoiz oroitzen. Orain egiten hasi diren azoka gutxiak, artisauak beraiek antolatutakoak dira. Gu geu eta elkarte txiki batzuk mugitu gara dena antolatzeke eta baimenak eskatzeko. Ezin duzu imajinatu zenbat betebeharrak eskatzen diguten azoketan parte hartzeko, eta guretzako hori dena gastu bat da. Pandemian zehar jarraitu dugu dena ordaintzen, urte eta erdiz batere saldu gabe. Artisau askotxo bidean gelditu dira. Nik tailerra mantentzerik izan dut neguan klaseak ematen ditudalako. Klaseak online eman ditut, bideoak

zabaldutut Youtuben... denetik egin behar izan dugu. Beste esperientzia bat izan da eta guztietatik ikasten da.

Dirulaguntzarik jaso duzue?

Dena eguneratua eta laguntzak eskatzeko unean autonomoetan izena emanda geundenok zeozer jaso dugu, baina beste asko deus gabe gelditu dira.

Arropa gehiegi erosten dugu?

Bai. Kontsumoaz gain, pertsona batzuentzat arroparena bizio bat da. Niri oso polita iruditzen zait jendeak arroparen estiloa eta kalitatea baloratzea, baina jende asko dago hori muturrera eramane eta benetako bizioa duena.

Orain kontsumoaren zurrunbilo horretan dagoen jendeak ohitura handia hartu du sal-erosketen aplikazioetan arropa saltzeko. Ongi dago behintzat zakarrontzira ez duzulako botatzen, baina jarraitzen duzu eromen hori elikatzen. Bigarren eskuko arropa horrela erostea edo beste pertsonekin trukatea oso modan dago eta ongi dago, baina erosteko gosea ez dugu gelditu. Auto-engainu moduko bat da.

Zer bilatzen dugu? Ongi izatea? Autoestimua?

Bai, zoritxarrez. Hutsune bat betetzeko edo zerbait estaltzeko erosten dugu askotan arropa. Kalte egiten diguten alkohola, tabakoa edo drogak bezalako gauzen kontsumoarekin berdin jokatzen dugu.

Modak, hala ere, badu beste puntu txar bat: ez du onartzen gorputz desberdinak daudela. Gogorra eta kurdela da.

Adinarekin ere gorputza aldatzen da eta jende asko dago hori onartzen ez duena. Ikasi behar dugu gure gorputza maitatzen. Adiskidetzen joan behar dugu gure gorputzarekin, aldaketak hiltzen garen unera arte gertatzen direlako.

Generoarekin ere betidanik izan naiz oso militantea, batez ere haurrekin. Aukeratzen utzi behar zaie. Nik erabiltzen ditudan oihal, forma eta koloreak oso biziak dira eta nire postua oso deigarria suertatzen da haurrentzat.

Mutilentzat eta neskentzat. Askotan tokatzen zait entzutea: "Hori neskentzako da", soineko eta gonei buruz adibidez, mutiko batek halakoak hartzen dituelarik. Horregatik saiatzen naiz jendea kontzientziatzen. Nik gona eta soineko asko egiten ditut gustatzen zaidalako. Askotan esaten didate neskentzat egiten dudala arropa, baina nik arropa pertsonentzat egiten dut eta gero norberak aukera dezala nahi duena. Izan ere,

“

Arropa pertsonentzat egiten dut eta gero norberak aukera dezala nahi duena; soineko eta gona askotxo saldu ditut mutil eta gizonentzat. Hori zoragarria da”

soineko eta gona askotxo saldu ditut mutil eta gizonentzat. Hori zoragarria da.

Moda jasangarria modan dago?

Baietz esan daiteke. Moda jasangarri horren barruan badira ildo batzuk diotenak saiatu behar dugula ehun ekologikoak erabiltzen eta langileen lan baldintza duinak bermatzen. Hori dena oso beharrezkoa da, baina horretaz gain, saiatu behar dugu kontsumoa murrizten. Erosi behar dugu asko erabiliko dugun arropa. Askotan une puntual

baterako erosten dugu zer bait, jakinda berriro ez dugula erabiliko. Saiatu behar dugu ongi pentsatzen jantzi hori noiz erabiliko dugun, zertarako eta zerekin, bestela armairua beteta edukiko dugu beti eta ezer ez dugun sentsazioa buruan iltzatuta.

Honekin batera, saiatu behar dugu arropa zaintzen eta modu egokian garbitzen gehiago irauin dezan. Lehorgailuarekin, adibidez, asko urratzen dira koloreak. Arropak apurtzen direnean josten saiatu behar dugu. Askotan pentsatzen dugu merkea zelako ez duela merezi konpontzea, baina hori ez da egia. Beste aukera bat da moldatzea eta beste zer bait berria egiteko aprobeztatzea. Gainera, hori super dibertigarria da.

Plastikoekin eta autoen kutsadurarekin argiago ikusten dugu gure jokamoldea aldatzeko beharra, baina jantziekin ez horrenbeste. Hori gertatzen da arroparen kasuan jendea ez delako oso kontzientea horren atzean dauden prozesu eta jokamolde ilunez.

Gustatzen zait nire lana eta arropa etikoak erostearen alde nago, baina jende askok esaten dit nire filosofia nire enpresaren aurka doala. Nik beti esaten dudalako kontsumoa murriztu

behar dugula eta erosi aurretik, bitan pentsatu.

Gazteak nola ikusten dituzu?

Gazteen artean bada denetatik. Batzuk oso tope engaiatuta daude horrekin eta beste batzuk, aldiz, oso sartuta kontsumoaren zurrumbiloan. Baina hori ez da soilik gazteen artean gertatzen. Agian gazteek arropa zabor gehiago erosten dute, helduek beste kontzientzia bat dute, edo beste poltsiko bat.

Ematen du derrigorrezkoa dela azken denboraldiko moda erostea...

Nik badaukat arropa baita 18 urte nitueneko ere, eta gorputza ez zaidanez gehiegi aldatu, erabiltzen jarraitzen dut. Ni ez naiz oso moda zalea izan inoiz, modaren aurkakoa naiz.

Garrantzitsua da arropa neutroa erostea, urtetan erabiltzeko eta gauza askorekin konbinatzeko. Dena den, ez naiz inoiz jendearen gustuetan sartzen. Norberak nahi duen bezala jantzi behar du, baina gustatzen bazaizu ongi konbinatuta joatea, kontuan hartu behar duzu hori.

Niri asko gustatzen zait arropa kuttuna izatea. Urtetan oso gustura erabili ditugun jantziak dira kuttunak, gure bigarren azal moduko bat bihurtzen direnak. Orain kontsumismoarengatik sentsazio hori galtzen ari da eta egungo gazte askok ez dute sentipen hori ezagutzen.

Nolakoak gara euskaldunok janzteko ohituretan?

Iruditzen zait aldatzen ari garela, baina oso ilunak gara, ez gara batere ausartak. Oso klasikoak. Beltza, grisa eta urdin iluna maite ditugu. Nik horri "griskeria" esaten diot. Hasi nintzanean kolore pilo erabiltzen nuen; orain gero eta gehiago ilunak. Izan ere, postura hurbiltzen den jendea beti etortzen da koloreek erakarrira, baina gero "griskeria" erosten du.

Haurrekin bai ausartzen gara kolore biziko arropekin, baina helduen arroparekin ez.

Dena ekologikoa izan arren, ero moduan ezin dugu kontsumitu. Ekologikoena da buruarekin kontsumitzea. Gutxi erosi eta asko erabili"

Materialak nondik ekartzen dituzu?

Oso zaila da. Ehun ekologikoak erosten ditut Kataluniako enpresa batean, baina jertseak edota kamisetak egiteko oihal elastikoak saltzen dituztenak oso gutxi dira.

Saiatzen naiz ahalik eta gertuen erosten, Alemanian adibidez. Europatik kanpo gauza

asko eta oso ederrak daude, Argentinan, esate baterako, baina hegazkin batean ekarri behar badizkirate, nahiago dut hemen gertukoak erosi. Kotoi ekologikoa erabiltzen dut eta orain gero eta gehiago tenzela. Eukaliptoaren egurretik ateratzen den ehun bat da, oso ekologikoa, bere prozesuan oso ur gutxi erabiltzen delako. Kotoi ekologikoa ere oso ona da, baina ur asko erabiltzen da bere prozesuan eta hori ez da jasagarria. Dena den, nahiz eta dena ekologikoa izan, ero moduan ezin dugu kontsumitu. Ekologikoena da buruarekin kontsumitzea. Gutxi erosi eta asko erabili, nire markak dioen bezala. ●

INAKIBEREZIARTUA

**ENBALAJEAK
BILTEGIATZEA ETA LOGISTIKA
ZERRA ETA ERAIKUNTZA**

**25 urte baino gehiago paketatze
industrialaren sektorean**

Jauregi auzoa, 75
Hernani (Gipuzkoa)
☎ 943 552 828
www.inakibereziartua.com
mjm@inakibereziartua.com